

Unió Paleontològica Internacional i el Comitè Internacional per a l'Estudi de les Argiles.

Les publicacions distribuïdes amb motiu del Congrés són ja molt nombroses. Entre altres, cada participant ha rebut una col·lecció de valuoses monografies sobre diferents regions de l'Àfrica del Nord. Una sèrie de volums, en curs d'impressió actualment, contindran les comunicacions presentades.

No cal remarcar l'interès primordial que tenen les excursions en tot congrés geològic. Per al d'Alger en foren organitzades unes cinquanta, molt variades; unes tingueren lloc abans, i altres després de la setmana de sessions, durant la qual també se'n feren algunes, molt curtes, pels voltants d'Alger. Dues de les excursions eren previstes per a un gran nombre de participants i permetien d'obtenir una idea de conjunt de la geologia nord-africana des de Tunis fins a Agadir. Les altres eren més especialitzades i només admetien un nombre de participants més o menys restringit. Entre elles n'hi havia de molt interessants, amb les quals resultava possible de recórrer regions, com per exemple les del Sahara central i de l'Àfrica Occidental Francesa, que altrament són gairebé inabordables, per dificultats de tots els ordres.

Hom pot extreure una impressió comuna de totes les excursions, segons el testimoni pràcticament unànime de tots els qui hi prengueren part: l'admiració sense reserves per l'esforç dels geòlegs francesos en les terres nord-africanes. Una àrea immensa, de constitució geològica molt variada i, en molts indrets, complexíssima, en menys de cinquanta anys ha passat a ésser una de les més ben conegudes, malgrat els obstacles que representaven els climes, la manca de bones comunicacions, la inseguretat i d'altres. Ultra l'aportació tan valuosa que aquesta tasca representa per a la ciència pura, s'han obtingut fruits no menys valuosos d'altres ordres: han augmentat d'una manera gran els aprofitaments racionals de les aigües subterrànies, i han estat descoberts jaciments molt importants de molts minerals útils i, darrerament, el petroli comença d'ésser explotat en gran escala al Marroc.

JOSEP M. FONTBOTÉ

EL II CONGRÉS PANAFRICA DE PREHISTÒRIA

(ALGER, 29 SETEMBRE - 4 OCTUBRE 1952)

El primer Congrés Panafricà de Prehistòria s'havia reunit a Nairobi (Kenya) el 1947, i el segon se celebrà a Alger del 29 de setembre al 4 d'octubre de 1952. Fou organitzat per un Comitè al davant del qual hi havia el professor L. Balout, d'Alger, i el presidí el professor H. Breuil, de París. Hi havia uns cent cinquanta inscrits, dels quals bona part prengueren part al Congrés. Estaven representades les institucions de vint-i-tres països, la Comissió per a l'Home fòssil de la Unió Paleontològica Internacional i la UNESCO. De Barcelona hi assistiren els professors Lluís Pericot i Santiago Alcobé; el qui sotasigna representava l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, la UNESCO i la Universitat i l'Escola d'Antropologia de Mèxic.

Els principals investigadors de la Prehistòria africana hi eren presents i presentaren interessantíssimes comunicacions en les tres seccions en què es dividí el Congrés: Geologia, Paleontologia i Climatologia generals; Paleon-

tologia humana, i Arqueologia prehistòrica. Els treballs presentats versaren sobre els principals problemes de la Prehistòria africana, especialment de la zona nord, de la qual es féu un veritable balanç: climatologia, estratigrafia de l'aterià, homes fòssils de l'Àfrica del Nord amb nombroses troballes noves, art rupestre, sepulcres *megalítics*, relacions amb els països mediterranis, etc. Recordem, especialment: les conferències *Roches peintes d'Afrique australe* d'H. Breuil, *Notions générales acquises sur la Préhistoire dans la Régence* d'E. G. Gobert, *Aperçu de Préhistoire marocaine* de M. Antoine i *Préhistoire de l'Algérie (Essai de mise au point)* de L. Balout; les comunicacions d'Arambourg i Balout sobre l'aterià, de Leakey sobre diferents problemes de la prehistòria de Kenya, de G. Mortelmans sobre les subdivisions del quaternari del Congo i les seves cultures, de S. Alcobé sobre els tipus racials prehistòrics del Llevant espanyol i les seves relacions amb l'Àfrica del Nord, del baró A. C. Blanc sobre les indústries lítiques de les illes Dahlac (mar Roig), de M. Béquaert sobre excavacions a Ndinga (Kwango), de C. D. Clark sobre contactes culturals a l'Àfrica al Sud del Sahara, de B. E. Fagg sobre indústries lítiques de Nigèria, de P. Graziosi sobre la prehistòria de Líbia, de G. Camps sobre la ceràmica dels monuments megalítics d'Algèria, de R. Mauny sobre el paleolític de Mauritània i jaciments neolítics del Sudan, de L. R. Nougier sobre influències egípcies al neolític saharià, de H. Breuil sobre roques pintades del Tassili des Ajjers, de L. S. B. Leakey sobre l'art prehistòric del Tanganyka, de Ll. Pericot sobre la reacció davant les hipòtesis que afirmen la relació entre l'aterià i el solutrià, de H. Lhote sobre troballes de pintures i gravats rupestres del Tassili des Ajjers i estatuets de pedra del Sahara Central, de von Koenigswald sobre l'arbre genealògic humà, d'A. E. van Giffen sobre *cultura i ambient*, de Santos Júnior sobre l'Àfrica portuguesa i de l'autor d'aquestes ratlles sobre el problema de la cronologia de l'art rupestre del Llevant espanyol i de l'Àfrica i sobre el neo-neolític espanyol i africà.

Fou organitzada una visita, dirigida per M. Reygasse i L. Balout, al Museu d'Etnologia i de Prehistòria del Bardo, on hi havia una exposició, especial per al Congrés, dels homes fòssils de l'Àfrica del Nord. La Ciutat d'Alger i el governador general d'Algèria Roger Leonard oferiren sengles recepcions. Foren projectats, també, films sobre la vida dels tuàregs, sobre els rastres de l'home prehistòric a les Eyzies i sobre la vida dels australians.

A la sessió de clausura s'adoptaren resolucions per a recomanar la continuació de les excavacions del jaciment de Sidi Abd-er-Rhamane al Marroc, per a la protecció de les localitats prehistòriques, per a coordinar les exploracions i les organitzacions regionals, etc. Es decidí que el proper congrés tingui lloc, si es pot obtenir la cooperació del seu govern, a la Rodèsia del Nord, el 1955, i s'encarregà de l'organització el professor Desmond Clark.

Els congressistes tingueren ocasió de prendre part a diverses excursions: abans del Congrés, als jaciments prehistòrics de l'est d'Alger; durant el Congrés, als de la costa propera, i després de clausurat, a l'oest d'Algèria.